

# פורום ארגוני הפליטים ומבקשי המקלט בישראל



14.11.2024



לכבוד

שר הבריאות, חה"כ אוריאל בוסו

מנכ"ל משרד הבריאות, מר משה בר סימן טוב

## הנדון: הפסקת טיפולים בגני תקשורת לילדים חסרי מעמד על הספקטרום האוטיסטי

בימים האחרונים, מקבלים הארגונים החברים בפורום ארגוני הפליטים ומבקשי המקלט בישראל, פניות רבות מצד הורים מודאגים ועמותות המספקות שירותים לילדים הנמצאים על הספקטרום האוטיסטי, שלפיהן הטיפולים הייעודיים הניתנים לילדים חסרי מעמד המתמודדים עם אוטיזם ומשובצים בגני תקשורת, מופסקים לאלתר.

ילדים בגילאי 3-7, שאובחנו על הרצף האוטיסטי ושוהים במסגרות ייעודיות, זכאים על פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי לסל טיפול בריאותי מקדם (טב"מ). עד עתה, כפי שראוי היה לעשות, כל הילדים שהופנו לגני התקשורת, ילדי פליטים, ילדי עובדים זרים וילדי ישראלים, היו זכאים לסל השירותים (הכולל 14 שעות ליווי וטיפול מכוח חוק), הניתנים באמצעות עמותות במימון משרד הבריאות. האינדיקציות המטרידות המגיעות אלינו בשבוע האחרון מצביעות על שינוי דרקוני בהנחיות, שלפיהן תתקיים הבחנה בתוך הגנים, כך שילדי עובדים זרים וילדי פליטים לא יקבלו את הטיפול הנדרש, כאשר חבריהם, ילדי ישראלים, ימשיכו לקבל טיפולים באותו הגן ממש.

ההפליה כבר מורגשת בשטח. בכתבה שפורסמה ביום שני, 11.11.24 בעיתון הארץ,<sup>1</sup> העדויות שהחלו להצטבר בקרב ארגוני הפורום קיבלו אימות נוסף. בקשותיהן של העמותות המספקות את שירותי הליווי והתקשורת בגנים הייעודיים סורבו, בטענה שהלשכה המשפטית של משרד הבריאות אינה מאשרת עוד את המימון לילדים חסרי מעמד. הגננות בשטח חסרות אונים ולא יודעות כיצד עליהן לנהוג בפועל כשנכפה עליהן להפלות בין ילדי הגן, וההורים נאלצים לשוב ולהתמודד עם נסיגה במצב הבריאותי של ילדיהם.

ילדים חסרי מעמד הם חלק מאוכלוסייה המודרת תדיר מהשירותים שניתנים על ידי מוסדות המדינה. ההזרה משירותי הבריאות והרווחה של ההורים מדרדרת משפחות רבות למצוקה כלכלית וחברתית קשה שמעמידה את ילדיהם במצבי סיכון. אף שהרוב המוחלט של ילדי הפליטים נולדו בארץ, רבים מהם, גם אלו שאינם מתמודדים עם לקות אורגנית, סובלים מפערים התפתחותיים, לימודיים ושפתיים, ונקודת הפתיחה שלהם היא נמוכה יותר.<sup>2</sup> קל וחומר כשמדובר בילדים שנמצאים על הספקטרום האוטיסטי. הטיפולים הייעודיים שניתנו עד השנה האחרונה בגני התקשורת, אפשרו לילדים להתחיל לגשר על הפערים ההתפתחותיים שצברו. הפסקתם משמעותה נסיגה ודאית במצב הילדים, שכן להורים אין יכולת לשלם על הטיפולים היקרים באופן פרטי, דבר שישאיר את הילדים ללא טיפול כלל.

<sup>1</sup> גל גבאי המדינה תפסיק לתת טיפולים לילדים אוטיסטים של זרים, הישראלים ימשיכו לקבל (11.12.2024) [https://www.haaretz.co.il/news/education/2024-11-11/ty-article/.premium/00000193-16b8-dbec-addf-9ef8d2fa0000?utm\\_source=App Share&utm\\_medium=iOS Native](https://www.haaretz.co.il/news/education/2024-11-11/ty-article/.premium/00000193-16b8-dbec-addf-9ef8d2fa0000?utm_source=App Share&utm_medium=iOS Native)

<sup>2</sup> עמותת א.ס.ף סוגרים לך דלת – דו"ח על מצב ילדי פליטים ומבקשי מקלט בישראל (2023); מבקר המדינה חוות דעת: הטיפול בקטינים חסרי מעמד אזרחי בישראל, דו"ח שנתי 63, 1843 (2013).

# פורום ארגוני הפליטים ומבקשי המקלט בישראל



יתרה מכך, הדרת הילדים מקבלת טיפולים רפואיים ופרא רפואיים מנוגדת לעיקרון טובת הילד, שהוא עיקרון מרכזי בשיטת המשפט הישראלית.<sup>3</sup> מרכזיותו באה לידי ביטוי גם באמנה בדבר זכויות הילד שהוטמעה בשיטתנו המשפטית,<sup>4</sup> כך ששינוי הנהלים של משרד הבריאות הוא בבחינת הפרה של הדין המקומי ושל הדין הבינלאומי שמדינת ישראל מחויבת לנהוג לפיו. כמו כן, שינוי זה מתווסף לשורה של צעדים של משרד הבריאות, שפוגעים בזכות של ילדים חסרי מעמד לבריאות, ובהם ההסדר המדיר והפוגעני שהותקן בתקנות ביטוח הבריאות החדשות בעניינם של חסרי מעמד, שכלל גם את ביטול הסדר מאוחדת והותר לילדים רבים ללא כיסוי רפואי מינימלי,<sup>5</sup> וסגירה של מרפאת טרם-פליטים, שהעניקה טיפול רפואי לילדים חסרי מעמד נעדרי ביטוח, והחלפתה במרפאת ביקורופא בחולון, שחסומה בפני ילדים.

אנו דורשים ממשרד הבריאות להשיב את המצב לקדמותו ולספק לילדים חסרי מעמד, הנמצאים על הספקטרום האוטיסטי שירותי טב"מ. לא רק שמדובר בחובה על פי הדין אלא מדובר גם בחובה מוסרית ואנושית בסיסית.

בברכה,

עו"ד שחר מנדיל

מקדמת המדיניות של פורום ארגוני הפליטים ומבקשי המקלט בישראל

העתקים:

מר יעקב מרגי, שר הרווחה והביטחון החברתי  
מר ינון אהרוני, מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי  
גב' תמר להבי, מנהלת תחום פ"א, השמות ארציות ברשומ"ק, משרד הרווחה והביטחון החברתי  
ד"ר הגר מזרחי, ראש חטיבת הרפואה, משרד הבריאות  
ד"ר הדר אלעד, ראש אגף רפואה קהילתית, משרד הבריאות  
גב' חוה בן משה, מנהלת המחלקה לטיפול באוכלוסייה ללא ביטוח רפואי, אגף רפואה קהילתית, חטיבת הרפואה, משרד הבריאות  
גב' בלה בן גרשון, מנהלת המחלקה לאוטזים, משרד הבריאות  
ד"ר יעל גור קול, מנהלת השירות הארצי לעבודה סוציאלית, חטיבת הרפואה, משרד הבריאות

<sup>3</sup> ע"א 7206/93 גבאי נ' גבאי, פ"ד נא(2), 241, בס' 13 לפסק דינו של השופט אהרון ברק (1993).

<sup>4</sup> ס' 3 לאמנה בדבר זכויות הילד, כ"א 31, 221 (נפתחה לחתימה ב-1989) (אושרה ונכנסה לתוקף ב-1991).

<sup>5</sup> תקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הסדרים לעניין רישום בקופת חולים ומתן שירותי בריאות לנמצאים בישראל שאינם מבוטחים לפי החוק), תשפ"ד-2024, ק"ת 2716.